

Ärende: VN/8871/2019

Begäran om utlåtande om regeringens propositionsutkast till riksdagen med förslag till lagstiftning om reformen av ordnandet av social- och hälsovård samt räddningsväsendet och om inrättandet av landskap

Bakgrundsuppgifter

Är den som svarar*

en organisation

Respondentens officiella namn

Finlands Svenska Socialförbund rf

Namn på den person som antecknat svaret

Ulrika Krook, Förbundsordförande

Insatsens namn och behandlingsdatum för svaret till utlåtandet

Styrelsen har deltagit i behandlingen per e-post och förbundet har fört en diskussion på distans 7.9.2020 (via nätet) med andra aktörer.

Frågor om reformens målsättningar

1. Kan man genom propositionen minska hälso- och välfärdsskillnaderna bland befolkningen och göra tillgången till tjänster mer jämlik? Om inte, hur borde förslaget ändras i det avseendet?

Propositionen ger förutsättningar för att lyckas med detta bland annat genom större förvaltningsstrukturer som ger möjlighet till synergier och samordning. I lagförslaget redogörs det delvis för skillnaderna mellan bland annat social- och hälsovårdens serviceprocesser och ordnandet av dem, genom att till exempel bedömningen av behovet skiljer sig och att socialtjänsten baseras på en bredare och mera mångfacetterad bedömning, på myndighetsbeslut och på avtal med privata producenter. För att man ska lyckas med detta behöver socialvårdens position och ställning inom reformen stärkas. Detta är av central betydelse för att man ska säkerställa verksamhetsförutsättningarna, fullfölja både den vertikala och horisontella integrationen samt de

kundorienterade serviceprocesserna. På flera centrala ställen i lagförslaget och i detaljmotiveringarna har enbart exempel från hälso- och sjukvården tagits med. "Palveluvalikoimaneuvosto" har delvis getts en central roll i reformen. Detta råd behöver kompletteras med social kompetens eller dessutom måste ett liknande och likvärdigt organ få samma position för socialvården. Om så sker kommer det delvis att behövas en obligatorisk samordning och koordinering mellan sektorerna. Exempelvis poängteras kompetensen och upprätthållande av den hos personalen inom hälso- och sjukvården på flera ställen i lagförslaget utan att man nämner att detta är lika viktigt för socialvårdens personal. I lagförslaget måste man lägga vikt vid båda. Ett annat exempel är att socialvårdens kartläggningar har lämnats bort från bestämmelserna om organiseringsansvar, exempelvis 10§ lagförslaget om ordnande samt att detaljmotiveringarna till 8§ lag om ordnande behöver kompletteras gällande det sociala arbetet. Det strukturella sociala arbetets betydelse för att minska hälso- och välfärdsskillnaderna bland befolkningen och för att göra tillgången till tjänsterna mer jämlik behöver arbetas in i reformen och lyftas upp som en central del för att nå målsättningen om att minska hälso- och välfärdsskillnaderna bland befolkningen och göra tillgången till tjänster mer jämlik. Socialarbetarnas roll med deras utbildning och kompetens kommer att vara central i genomförandet av reformen och målsättningen med den. Förvaltningsreformen kommer också att ställa nya krav på utbildningen där mångprofessionalism och stärkta insikter i rättsvetenskap, förvaltning och ekonomi accentueras. Denna utbildning och kompetens kommer att behövas i ledningen. Det är nu tveksamt om det syns tillräckligt bra i propositionen eftersom strukturen i huvudsak utgår från hälso- och sjukvårdens uppbyggnad.

Gällande den svenskspråkiga servicen korrigerar lagförslaget de strukturer som för närvarande har orsakat ojämlikhet och segregering. Lagförslaget behöver dock kompletteras eller korrigeras så att aktörerna och de olika kundgrupperna inom den svensk- och tvåspråkiga befolkningen får lika stor uppmärksamhet för att man ska kunna korrigera de brister som finns idag och för att man ska kunna utveckla de svenskspråkiga tjänsterna på jämlika grunder. Dessutom måste det finnas en obligatorisk samordning av utvecklingen, forskningen och utbildningen på svenska på samma sätt som det stiftas om samarbetsavtal för produktion och organisering på svenska.

Bestämmelserna om utvecklingsverksamheten samt beaktande av de särdrag som finns inom den svensk- och tvåspråkiga sektorn gällande utvecklingsverksamhet, utbildning, forskning och tillgång till personal behöver kompletteras och utvecklas för att kunna nå målsättningen med reformen. De svenska strukturerna skiljer sig till en del från de finskspråkiga och följer bland annat inte geografiskt sett landskapsgränserna och samarbetsområden. Exempelvis ges centrala utbildningar såsom utbildning av svenskspråkiga socialarbetare och läkare nationellt vid Helsingfors universitet. Även strukturen för organisationsfältet och produktionen av tjänster skiljer sig på svenska och i förhållande till det finskspråkiga, något som inte i tillräcklig grad beaktats i reformen och som inte går att lösa med de bestämmelser som nu föreslås. Finansieringen och resurstilldelningen av dessa är inte på ett tillfredställande sätt garanterad i propositionen. Bestämmelserna om tillräcklig offentlig produktion i förhållande till tjänster och den produktion som nu finns inom både organisationerna och den privata sektorn, tillgång till kompetenspersonal, möjliga följder av att tjänster överförs från privata till offentliga är inte tillräckligt klara och tydliga. I språkkonsekvensbedömningen saknas detta perspektiv.

Kommunernas, landskapens och samarbetsområdenas roll i förhållande till varandra behöver stärkas och ges tillräcklig resursering för att målsättningen med reformen och integrationen ska lyckas. Här kommer att behövas tydligare reglering om samarbete, satsning på utveckling av samarbetsmetoder och underlag för att detta behöver utvecklas. Samma gäller landskapen som kommer att ansvara för samarbetsavtalen. Organisationernas, utbildningarna och forskningens roll är alltför svag i reformen och behöver därför stärkas. Organisationernas verksamhetsförutsättningar behöver stärkas eftersom där finns både kompetens och kunnig personal som behöver tillvaratas och inte kan förutsättas automatiskt vara villiga att flytta över till offentliga sektorn. Organisationernas kraft har speciellt visat sig under Corona-pandemin. Den dynamik och den flexibilitet som de besitter är en styrka som inte får bantas ner för mycket i och med reformen. Något som också kommer att återspegla sig på dragningskraften och viljan att arbeta inom social- och hälsovårdssektorn i framtiden.

2. Kan man genom propositionen utveckla tillgången till, enhetligheten och effekten av räddningsväsendets tjänster på nationell, regional och lokal nivå? Säkerställer propositionen synergifördelarna mellan räddningsväsendets räddningsverksamhet och social- och hälsovårdens akutsjukvård? Om inte, hur borde förslaget utvecklas?

-

3. Förverkligas demokratin på ett tillräckligt sätt i propositionen? Om inte, hur kunde demokratin stärkas i propositionen?

Genom att tillsätta ett påverkansorgan också för organisationerna och genom att skapa ett forum för samverkan mellan kommunerna och landskapen där också organisationerna finns representerade.

Frågor om vårdlandskapslagen

4. Utgör vårdlandskapslagen en ändamålsenlig allmän lag för ordnandet av förvaltningen och ekonomin i de kommande vårdlandskapen?

huvudsakligen ja

5. I 6 § i vårdlandskapslagen föreskrivs om landskapets möjlighet att sköta om uppgifterna som stöder de lagstadgade uppgifterna på sitt område samt bedriva affärsverksamhet med låg risk som stöder genomförandet av dess lagstadgade uppgifter. Stöder den föreslagna bestämmelsen förverkligandet av landskapets självstyre?

tar inte ställning

6. I kapitel 5 i vårdlandskapslagen regleras invånarnas rätt till inflytande i vårdlandskapet. Tryggas rätten till inflytande på ett tillräckligt sätt i propositionen?

huvudsakligen ja [Förslaget att införa en nationalspråksnämnd i varje tvåspråkigt landskap är nödvändigt med tanke på att den språkliga minoritetens relativa andel minskar i de flesta tvåspråkiga landskap och att därmed möjligheten till inflytande i beslutsfattande försämras. Nationalspråksnämnden är en del av den helhet i lagförslaget som ska garantera att de språkliga rättigheterna tillvaratas och garanteras i reformen. Nämnden har getts en central uppgift och

position i förhållande till detta och är en myndighet som kan utöva offentlig makt och till vilken behörighet kan delegeras. För att uppnå målsättningen med reformen och för att möjliggöra också mer systematisk och kunskapsbaserad utveckling även för den svenskspråkiga servicen räcker det inte med bestämmelserna om nationalspråksnämnd som den nu utformats och samarbetsavtal för de tvåspråkiga landskapen samt stöd för utveckling. (Se vårt förslag om THL och 31§). Följande behöver åtminstone beaktas gällande bestämmelsen om nationalspråksnämnder:

Nationalspråksnämnden: Enligt 33§ 1 mom. i förslaget till landskapslag kan medlemmarna till nationalspråksnämnden väljas bland sådana personer som representerar invånarna i vårdlandskapet (landskapet) och som hör till den språkliga minoriteten. Enligt detaljmotiveringarna är det upp till vårdlandskapet att själv besluta om medlemsantalet, sammansättningen och sättet att välja organet. Begränsningarna i kap 10 ska beaktas och här spelar framförallt 74§, 75§ och 77§ en stor roll vid valet av medlemmar till nämnden. Av 72 § framgår det att medlemmarna är förtroendevalda som sköter sina uppgifter under tjänsteansvar. Dessa bestämmelser innehåller begränsningar för valbarhet, men däremot innehåller de inga kompetenskrav för medlemmarna, vilket har lämnats till att avgöras av landskapen. Medlemmarna kommer därmed med största sannolikhet att bestå av politiskt förtroendevalda inom vårdlandskapet. Nämnden ges omfattande uppgifter och en central roll i hur de språkliga rättigheterna och tjänster för landskapets språkliga minoritet ska garanteras, förverkligas och utvecklas. Av detaljmotiveringarna framgår att uppgiftsområdet är detsamma som för de nuvarande minoritetsspråknämnderna inom den specialiserade sjukvården men att de utöver det omfattar alla vårdlandskapets uppgifter. Detaljmotiveringarna är till största delen en uppräkningslista av paragrafen förutom att det preciseras att de förslag som nämnden kan ge är avtal om gränsöverskridande samarbete för att tillhandahålla tjänster bl.a. inom social- och hälsovården. Dessutom framgår det av den inledande texten att nämnden också ska samordna och utveckla utbildningen för personalen. Bland annat ges inget exempel på vad de andra uppgifter kan vara som nämnden kan ges. Enligt lagförslaget skulle därmed landskapen åtminstone till en viss del kunna delegera sina uppgifter till nationalspråksnämnden, exempelvis vårdlandskapens skyldighet att följa och utvärdera social- och hälsovården enligt 27§ i lagen om ordnande. Nämnden ska därmed arbeta för att både den vertikala och horisontella integrationen, samordningen, uppföljningen, utvecklingen samt utbildningen av personalen speciellt med tanke på språkkunskaperna. Av detaljmotiveringarna framgår det inte hur nämnden skall uppfylla sina uppgifter, vilka krav som det ställs på den och dess förhållande till andra funktioner och organ som också arbetar med och tar fram underlag samt erbjuder expertis för att målsättningen och det praktiska genomförandet av reformen ska lyckas. Bl.a. framgår det inte av detaljmotiveringarna om bestämmelsen i 27§ i lagen om ordnande om vårdlandskapens skyldigheter när de följer upp och utvärderar social- och hälsovården också ska gälla för nämnden och därmed i hela beredningsskedet. Ska utgångspunkten i nämndens fullföljande av sina uppgifter vara en tillförlitlig, effektiv och uppdaterad informationsproduktion som är enhetlig och jämförbar på nationell nivå men också inom det tvåspråkiga vårdlandskapet och mellan vårdlandskapen? Inte heller innehåller detaljmotiveringarna till 27§ i lagen om ordnande någon hänvisning till 33§ i landskapslagen. Så som lagförslaget nu ser ut kommer också de utredningar, kartläggningar och uppföljningar som utförs inom minoritetsspråksnämnden att ha betydelse för THL:s expertbedömningar (28§ i lag om ordnande). Inte heller framgår det av lagförslaget hur nationalspråksnämnden och det föreslagna stödet för att utveckla de svensk- och tvåspråkiga tjänsterna förhåller sig till varandra (31§ lag om ordnande). Har nationalspråksnämnden delvis tagit över de uppgifter som i tidigare lagförslag gavs till utvecklingsverksamheten och som tidigare föreslagits ska innehas av en nationell koordinerande funktion? En uppgift som kräver en annan utvecklingskompetens och forskningsbaserad verksamhet än vad som nu framgår av lagförslaget. Detta är något som behöver bearbetas och klargöras i lagförslaget. Gällande utvecklingsverksamheten behöver detta korrigeras och stiftas enligt vårt

förslag om obligatoriskt samarbetsavtal för utvecklingsverksamheten samt stärkande av THL:s roll gällande svenska social- och hälsovården. Med tanke på den omfattande och centrala uppgift som getts ett organ som består av förtroendevalda medlemmar behöver bestämmelsen kompletteras med kompetenskrav för åtminstone en del av medlemmarna. Landskapens påverkansorgan som föreslås i 32§ i landskapslagen ges delvis samma uppgifter som nationalspråksnämnden, men samtidigt inte samma offentliga makt som nationalspråksnämnden. Av 32§ i landskapslagen framgår det att till påverkansorganen kan dessutom väljas andra personer för att säkerställa tillräcklig representation, sakkunskap samt förankring till organisationerna. Samma modell borde införas för nationalspråksnämnden för att säkerställa kompetensen inom nämnden men med undantaget att dessa medlemmar inte lyder under tjänsteansvar. Dessutom behöver bestämmelserna om vårdlandskapens skyldighet att följa och utvärdera social- och hälsovården (27§ samt 28§) kompletteras med att expertbedömningar liksom för olika kundgrupper som äldre och personer med funktionsnedsättning också görs för svenskspråkiga, samer och teckenspråkiga. Förhållandet till utvecklingsverksamheten utreds och möjligheten att inrätta gemensamma tjänster för THL och universitet samt högskolor borde beaktas för att möjliggöra insamlande av underlag, statistik, utförande av utredningar, kartläggningar och bedömningar som behövs för THL:s expertbedömningar, SHM:s årliga utredningar och landskapens uppföljning och utvärdering. Nämnden behöver ges reella verksamhetsförutsättningar för att kunna fungera. Det behöver övervägas om nämndens ordförande ska ha en ständig plats i landskapets styrelse eller enbart tale- och närvarorätt. Dessutom behöver det till bestämmelsen om påverkansorgan tillfogas ett påverkansorgan för organisationerna.]

7. I kapitel 8 i vårdlandskapslagen regleras samarbetet mellan vårdlandskapen. Är förslaget ändamålsenligt med tanke på vårdlandskapens verksamhet och samarbetet?

huvudsakligen ja [Det behöver övervägas om det behövs språkligt definierade anställningar när tjänster och anställningar flyttar från en tvåspråkig kommun med svenska som majoritetsspråk till ett vårdlandskap med finska som majoritetsspråk.]

8. Styrningen av vårdlandskapets ekonomi grundar sig särskilt på vårdlandskapslagen och lagen om vårdlandskapens finansiering. Styr vårdlandskapens finansieringsmodell och den finansiella styrningsmekanismen enligt vårdlandskapslagen vårdlandskapens ekonomiska skötsel på ett ändamålsenligt sätt?

tar inte ställning

9. I kapitel 3 i vårdlandskapslagen föreskrivs bland annat om vårdlandskapets upplåningsbemyndigande samt styrningen av investeringar på ett sätt som beaktar balansen i hela den offentliga ekonomin. Det föreslås inga särskilda bestämmelser om förvaltningen av de lokaler som överläts till vårdlandskapen. Tryggar den föreslagna modellen för finansiering och styrning av investeringar genomförandet av nödvändiga investeringar på ett ändamålsenligt sätt? I svaret kan du ta ställning till hur förvaltningen av lokalerna kunde ordnas på lokal, regional eller nationell nivå.

tar inte ställning

10. Landskapslagens paragrafspecifika ändringsförslag. ANVISNING: Specificera svaret med avseende på vilken paragraf ändringsförslaget gäller genom att ange paragrafens nummer innan ändringsförslaget. Gör så för varje paragraf som du kommenterar.

33 § Tillägg till 1 mom.

Till medlemmar ska dessutom väljas medlemmar med sakkunskap åtminstone inom socialt arbete, hälsovård, specialiserad sjukvård, juridik, ekonomi, forskning och utbildning och det svensk- och tvåspråkiga organisationsfältet.

Nationalspråksnämnden är skyldig att höra det universitet som innehar nationellt riksansvar för utbildning av svenskspråkig personal inom social-, hälso- och sjukvården.

11. Övriga fritt formulerade observationen om landskapslagen.

Kommentar till fråga 6:

Förslaget att införa en nationalspråksnämnd i varje tvåspråkigt landskap är nödvändigt med tanke på att den språkliga minoritetens relativa andel minskar i de flesta tvåspråkiga landskap och att därmed möjligheten till inflytande i beslutsfattande försämras. Nationalspråksnämnden är en del av den helhet i lagförslaget som ska garantera att de språkliga rättigheterna tillvaratas och garanteras i reformen. Nämnden har getts en central uppgift och position i förhållande till detta och är en myndighet som kan utöva offentlig makt och till vilken behörighet kan delegeras. För att uppnå målsättningen med reformen och för att möjliggöra också mer systematisk och kunskapsbaserad utveckling även för den svenskspråkiga servicen räcker det inte med bestämmelserna om nationalspråksnämnd som den nu utformats och samarbetsavtal för de tvåspråkiga landskapen samt stöd för utveckling. (Se vårt förslag om THL och 31§).

Följande behöver åtminstone beaktas gällande bestämmelsen om nationalspråksnämnder:

Nationalspråksnämnden: Enligt 33§ 1 mom. i förslaget till landskapslag kan medlemmarna till nationalspråksnämnden väljas bland sådana personer som representerar invånarna i vårdlandskapet (landskapet) och som hör till den språkliga minoriteten. Enligt detaljmotiveringarna är det upp till vårdlandskapet att själv besluta om medlemsantalet, sammansättningen och sättet att välja organet. Begränsningarna i kap 10 ska beaktas och här spelar framförallt 74§, 75§ och 77§ en stor roll vid valet av medlemmar till nämnden. Av 72 § framgår det att medlemmarna är förtroendevalda som sköter sina uppgifter under tjänsteansvar. Dessa bestämmelser innehåller begränsningar för valbarhet, men däremot innehåller de inga kompetenskrav för medlemmarna, vilket har lämnats till att avgöras av landskapen. Medlemmarna kommer därmed med största sannolikhet att bestå av politiskt förtroendevalda inom vårdlandskapet.

Nämnden ges omfattande uppgifter och en central roll i hur de språkliga rättigheterna och tjänster för landskapets språkliga minoritet ska garanteras, förverkligas och utvecklas. Av detaljmotiveringarna framgår att uppgiftsområdet är detsamma som för de nuvarande minoritetsspråknämnderna inom den specialiserade sjukvården men att de utöver det omfattar alla vårdlandskapets uppgifter. Detaljmotiveringarna är till största delen en uppräkningslista av paragrafen förutom att det preciseras att de förslag som nämnden kan ge är avtal om gränsöverskridande samarbete för att tillhandahålla tjänster bl.a. inom social- och hälsovården. Dessutom framgår det av den inledande texten att nämnden också ska samordna och utveckla utbildningen för personalen. Bland annat ges inget exempel på vad de andra uppgifter kan vara som nämnden kan ges.

Enligt lagförslaget skulle därmed landskapen åtminstone till en viss del kunna delegera sina uppgifter till nationalspråksnämnden, exempelvis vårdlandskapets skyldighet att följa och utvärdera social- och hälsovården enligt 27§ i lagen om ordnande. Nämnden ska därmed arbeta för att både

den vertikala och horisontella integrationen, samordningen, uppföljningen, utvecklingen samt utbildningen av personalen speciellt med tanke på språkkunskaperna.

Av detaljmotiveringarna framgår det inte hur nämnden skall uppfylla sina uppgifter, vilka krav som det ställs på den och dess förhållande till andra funktioner och organ som också arbetar med och tar fram underlag samt erbjuder expertis för att målsättningen och det praktiska genomförandet av reformen ska lyckas. Bl.a. framgår det inte av detaljmotiveringarna om bestämmelsen i 27§ i lagen om ordnande om vårdlandskapens skyldigheter när de följer upp och utvärderar social- och hälsovården också ska gälla för nämnden och därmed i hela beredningsskedet. Ska utgångspunkten i nämndens fullföljande av sina uppgifter vara en tillförlitlig, effektiv och uppdaterad informationsproduktion som är enhetlig och jämförbar på nationell nivå men också inom det tvåspråkiga vårdlandskapet och mellan vårdlandskapen? Inte heller innehåller detaljmotiveringarna till 27§ i lagen om ordnande någon hänvisning till 33§ i landskapslagen. Så som lagförslaget nu ser ut kommer också de utredningar, kartläggningar och uppföljningar som utförs inom minoritetsspråknämnden att ha betydelse för THL:s expertbedömningar (28§ i lag om ordnande). Inte heller framgår det av lagförslaget hur nationalspråknämnden och det föreslagna stödet för att utveckla de svensk- och tvåspråkiga tjänsterna förhåller sig till varandra (31§ lag om ordnande). Har nationalspråknämnden delvis tagit över de uppgifter som i tidigare lagförslag gavs till utvecklingsverksamheten och som tidigare föreslagits ska innehas av en nationell koordinerande funktion? En uppgift som kräver en annan utvecklingskompetens och forskningsbaserad verksamhet än vad som nu framgår av lagförslaget. Detta är något som behöver bearbetas och klargöras i lagförslaget. Gällande utvecklingsverksamheten behöver detta korrigeras och stiftas enligt vårt förslag om obligatoriskt samarbetsavtal för utvecklingsverksamheten samt stärkande av THL:s roll gällande svenska social- och hälsovården.

Med tanke på den omfattande och centrala uppgift som getts ett organ som består av förtroendevalda medlemmar behöver bestämmelsen kompletteras med kompetenskrav för åtminstone en del av medlemmarna. Landskapens påverkansorgan som föreslås i 32§ i landskapslagen ges delvis samma uppgifter som nationalspråknämnden, men samtidigt inte samma offentliga makt som nationalspråknämnden. Av 32§ i landskapslagen framgår det att till påverkansorganen kan dessutom väljas andra personer för att säkerställa tillräcklig representation, sakkunskap samt förankring till organisationerna. Samma modell borde införas för nationalspråknämnden för att säkerställa kompetensen inom nämnden men med undantaget att dessa medlemmar inte lyder under tjänsteansvar.

Dessutom behöver bestämmelserna om vårdlandskapens skyldighet att följa och utvärdera social- och hälsovården (27§ samt 28§) kompletteras med att expertbedömningar liksom för olika kundgrupper som äldre och personer med funktionsnedsättning också görs för svenskspråkiga, samer och teckenspråkiga. Förhållandet till utvecklingsverksamheten utreds och möjligheten att inrätta gemensamma tjänster för THL och universitet samt högskolor borde beaktas för att möjliggöra insamlande av underlag, statistik, utförande av utredningar, kartläggningar och bedömningar som behövs för THL:s expertbedömningar, SHM:s årliga utredningar och landskapens uppföljning och utvärdering.

Nämnden behöver ges reella verksamhetsförutsättningar för att kunna fungera. Det behöver övervägas om nämndens ordförande ska ha en ständig plats i landskapets styrelse eller enbart tale- och närvarorätt.

Till bestämmelsen om påverkansorgan tillfogas ett påverkansorgan för organisationerna. Gällande den svenska presentationen är det viktigt att den inte enbart begränsas till svenskspråkiga organisationer, eftersom en stor del av den svenskspråkiga och tvåspråkiga befolkningen representeras av tvåspråkiga organisationer.

Kommentar till fråga 7: Det behöver övervägas om det behövs språkligt definierade anställningar när tjänster och anställningar flyttar från en tvåspråkig kommun med svenska som majoritetsspråk till ett vårdlandskap med finska som majoritetsspråk.

Frågor om lagen om ordnande av social- och hälsovård

12. Utgör lagen om ordnande av social- och hälsovård en ändamålsenlig allmän lag för ordnandet av offentlig social- och hälsovård?

huvudsakligen ja [Lag om ordnande är en allmän lag som ger en bra grund för att organisera social- och hälsovården. Det behöver ännu göras justeringar, kompletteringar och förtydliganden på vad "vad tillräcklig egen produktion" förutsätter och i vilken grad det är möjligt att genomföra de förändringar som reformen kräver. Det är av central betydelse att det säkerställs att det också i fortsättningen finns möjlighet att tjänster produceras och erbjuds av olika aktörer. Det skulle behöva läggas större vikt vid att det finns skillnader mellan glesbygden och tätbefolkade orter. Det behöver också fästas uppmärksamhet vid individer som är i utsatt ställning men som däremot inte automatiskt får likställas med specifika kundgrupper, eftersom den individuella variationen är stor. Dessutom har olika kundgrupper olika starka organisationer som företräder dem där situationen från svensk- och tvåspråkiga skiljer sig från de finskspråkigas. Exempelvis är garanterandet av de svenskspråkiga tjänsterna förutom av den offentliga sektorn beroende av större och mindre aktörer inom tredje sektorn (organisationerna) och privata producenter. Om det sker en betydande överföring av produktion och stödtjänster från privata till offentliga sektorn bl a genom uppsägning av avtal och ogiltigförklarande av avtal finns det en risk att tillgången till svenskspråkig och svenskkunnig personal kan försämrans och att överhuvudtaget tillgången till svenskspråkiga tjänsternas försämrans. Här behöver förändringarnas ändamålsenlighet, kostnadseffektivitet och nödvändighet övervägas och utvärderas, vilket inte framkommer tillräckligt tydligt av lagförslaget. En aspekt som också saknas i den språkliga konsekvensbedömningen. Förhållandet till speciallagstiftningen speciellt inom sociala sektorn med dess flertaliga speciallagar behöver kompletteras för att tillämpningen och förverkligandet ska bli tillräckligt tydligt. Exempelvis att yrkesbildade personers rätt att fatta beslut gällande enskilda individer inte enbart fastställs av lagstiftningen om deras yrkesverksamhet och uppgiftsdefinitionen (4§ lag om ordnande (s. 519 svenska versionen) utan också av socialvårdslagen och till en del av dess speciallagstiftning, Ett annat exempel är att socialvårdslagens klientlag saknas i detaljmotiveringarna till 8§ (s.528).]

13. Tryggar bestämmelserna i lagen om ordnande av social- och hälsovård en jämlik tillgång till social- och hälsovårdstjänster?

huvudsakligen ja [Jämlik tillgång förutsätter också kompetent personal som har tillgång till utveckling av yrkeskompetensen. Det finns en risk med att en del svensk- och tvåspråkig personal samt svenskkunnig personal försvinner när tjänster ska föras över från privat till offentliga och för att organisationernas ställning i reformen inte är tillräckligt stark och deras finansiering inte är tryggad.

Den progressiva som delvis skett i dem riskerar nu att förloras och stagnera. Möjligheten för personalen att specialisera bidrar också till att den jämlika tillgången stärks. Gällande jämlik tillgång till svenskspråkiga tjänster både i förhållande till det finskspråkiga men också mellan olika svenskspråkiga kundgrupper: Bestämmelserna om svenskspråkig utvecklings-, forsknings- och innovationsverksamhet behöver stärkas för att detta skall kunna förverkligas. (se bl a motivering till 31§) Se också motivering till 37§.]

14. Tryggar de uppgifter som i lagförslaget fastställts för kommunen och landskapet genomgörandet av målet att främja befolkningens välfärd och hälsa?

huvudsakligen nej [Det behövs tydligare bestämmelser om samarbete och garntier för att det också får finansiella resurser. Det samarbete som organisationerna och kommunerna byggt upp riskerar delvis att förloras.]

15. Tryggar bestämmelsen i 8 § att ansvaret för ordnande av social- och hälsovård genomförs på ett tillräckligt och ändamålsenligt sätt?

huvudsakligen ja [Av propositionen framgår det inte helt klart och tydligt hur 7§ landskapslagen, 8§ och 37§ lag om ordnande förhåller sig till varandra. Av tidigare lagförslag framkom det klart att organiseringsuppgifter som servicekartläggning, utarbetande av serviceplaner och individuell beslutsfattande hör till respektive landskap. Nuvarande lagförslag innehåller delvis motstridiga meningar om det är möjligt att sammanföra dessa centrala funktioner genom att avtala om samarbete. För att kunna överföra tyngdpunkten från specialtjänster till närservice och bastjänster behöver det framgå klart och tydligt av lagförslaget att dessa uppgifter som hör till organiseringsansvaret inte kan centraliseras. Samma gäller för kundorienterade servicekedjor och samordning av tjänster för kunderna enligt 10§. Detta behövs också för samordning av de tjänster och uppgifter som bl a fortsättningsvis ska skötas av kommunerna, exempelvis med skolorna och småbarnspedagogiken eller arbetskraftstjänster. Servicekartläggning, skapande av fungerande servicekedjor och beslutsfattande ska därmed finnas på svenska i varje landskap. Service- och beslutsprocessen kan inte vara olika på finska och svenska. En sådan lösning kan leda till problem och ökade kostnader för utbildningen, vidareutbildningen och möjligtvis behörighet på svenska. I praktiken kan det leda till att svenskkunniga som gått finsk utbildning inte kan jobba på svenska och att svenskspråkigas arbetsmöjligheter sätts i en ogynnsam ställning i förhållande till de finskspråkigas. Stödfunktioner och nätverk för detta kan finnas mellan landskapen och på nationell nivå. Här kommer 28§, 31§ och 37§ lagen om ordnande att vara centrala för den svenskspråkiga social- och hälsovården.]

16. Är bestämmelsen i 12 § om upphandling av köptjänster och bestämmelsen i 12 a § om användning av hyrd arbetskraft ändamålsenlig och genomförbar i praktiken?

huvudsakligen nej [Bestämmelsen i 12§ behöver korrigeras för att vara ändamålsenlig och för att reformen ska kunna vara genomförbar i praktiken. Paragraftexten och 12§ 2 mom. p.1 står i konflikt med detaljmotiveringarna. På paragrafnivå begränsas möjligheten att köpa tjänster mer än vad grundlagen kräver och enligt bestämmelser i speciallagstiftningen, som bland annat barnskyddslagen, specialomsorgslagen om utvecklingsstörda och möjligtvis kommande lag om självbestämmande (IMO-laki). Enligt paragrafen förbjuds köp av tjänster som innebär utövning av offentlig makt medan det av detaljmotiveringarna framgår att det handlar om betydande utövning av offentlig makt. Eftersom propositionen nu innehåller ett förbud på paragrafnivå betyder det i praktiken att alla tjänster som innehåller någon form av begränsningsåtgärder skall överflyttas från den privata sektorn till den offentliga sektorn. Detta är något som i praktiken kommer att bli

omöjligt eftersom en stor del av tjänsterna inom barnskyddet, funktionshindersservicen och en allt större andel av tjänsterna för minnessjuka produceras inom den privata sektorn. Att begränsa möjligheten att köpa tjänster så som nu är föreslaget är varken ändamålsenligt eller i praktiken genomförbart. Lagförslaget innehåller inte nu tillräckliga klara och tydliga förtydliganden och förklaringar av förvaltningsuppgifter, utövande av offentlig makt och betydande utövande av offentlig makt, vilket gör tillämpningen osäker och vilket lätt kan leda till feltolkningar. Det förblir otydligt hur de rådgivnings- och handledningstjänster och stöd som är av central betydelse för en kundorienterad serviceprocess och fungerande servicekedjor och som nu kompletterar det offentliga och till en del enbart finns inom organisationerna, bland annat på svenska antingen i svensk- eller tvåspråkiga organisationer, förhåller sig till lagförslaget. Tillgången till dessa tjänster har delvis skötts genom upphandling men sköts också genom andra finansieringsmodeller. Det ska här poängteras att det finns tillgång till kompetent svensk- och tvåspråkig samt svenskskunnig personal som inte automatiskt genom lagförslaget flyttas över till landskapen. Det finns heller inte någon garanti för att dessa personer är villiga att flytta över från organisationerna och den privata sektorn till den offentliga sektorn på ett sätt som det beskrivs i konsekvensbedömningarna. En av riskfaktorerna är att dessa personer inte ges någon garanti för att de flyttas över som gamla arbetstagare på samma sätt som kommunernas och samkommunernas personal. Samtidigt är lagförslaget otydligt gällande möjligheten att också i fortsättningen köpa dessa tjänster.]

17. Är kraven enligt 13 § med avseende på privata tjänsteproducenter motiverade?

huvudsakligen ja [Det är motiverat att lagförslaget innehåller krav på de privata producenterna för att komma åt missförhållanden och för att klargöra upphandlingen och övervakningen. Enligt konsekvensbedömningen kommer möjligheten att säga upp avtal och att ogiltigförklara avtal främst att drabba små producenter på grund av de krav som ställs på dem. Något som speciellt behöver beaktas gällande tjänsteproduktionen inom den sociala sektorn så att det inte leder till oproportionerliga konsekvenser för individer, personalen och tillgången till bland annat svenskspråkiga tjänster och personal. Det förblir oklart om de krav som ställs på de privata tjänsteproducenterna delvis är högre än för den offentliga sektorn och hur de följs upp. Också inom den offentliga sektorn finns missförhållanden, exempelvis inom äldreomsorgen. Exempelvis används i en del kommuner mer begränsningsåtgärder än hos privata producenter inom vården för minnessjuka, och detsamma gäller specialomsorgsdistrikten. Möjligheten till användning av obehörig personal inom den offentliga sektorn har delvis varit högre inom det privata. Detta är saker som behöver preciseras och följas upp för att målsättningen med reformen ska kunna genomföras i sin helhet.]

18. Är bestämmelsen i 16 § om privat tjänsteproducent som underleverantör ändamålsenlig och genomförbar i praktiken?

huvudsakligen ja [Kan behövas undantag för att fungera på svenska, samiska och andra minoritetsspråk.]

19. Är bestämmelsen i 33–36 § om vårdlandskapens samarbetsområde och samarbetsavtal ändamålsenlig i sin helhet?

huvudsakligen ja

20. Tryggar bestämmelsen i 37 § tvåspråkiga vårdlandskaps samarbete med avseende på tillgången till svenskspråkiga tjänster?

huvudsakligen ja [Bestämmelsen behövs för att säkerställa tillgången till en del av de svenskspråkiga tjänsterna, men omfattar som det framgår av bestämmelsen och detaljmotiveringarna enbart en liten del av de svenskspråkiga tjänsterna. Förverkligandet kommer att vara beroende av att avtalet utformas på ett ändamålsenligt sätt. Största delen av de social- och hälsovårdstjänster som landskapen kommer att ansvara för att ordna omfattas emellertid inte av avtalet, varmed avtalsarbetet i sig inte är tillräckligt för att trygga tillgången till svenskspråkiga tjänster. Dessutom läggs det nu en märkbar vikt vid en liten del av de svenskspråkiga tjänsterna och sättet som de produceras på, vilket gör att den stora helheten och andra tjänster faller i skymundan. Listan på de tjänster som kommer att omfattas av samarbetsavtalet behöver vara levande och ändras med tiden utifrån utveckling och behov. Annars finns det en stor risk att någon tjänst glöms eller att rådande icke tillfredställande läge förstärks. Underlaget för samordningen av tjänster måste bygga på vetenskaplig grund och evidensbaserad forskning samt kartläggning. Något som saknas inom den svensk- och tvåspråkiga social- och hälsovårdssektorn. Denna samordning kan inte enbart bygga på det arbete som utförs i nationalspråknämnderna och på hörande av bland annat kommunerna och samkommunerna samt organisationernas representanter utan behöver samordnas och koordineras med stärkande av 31§ och utökande av resurserna för den expertis inom THL som behövs för detta. Samarbetet kan också behöva omfatta vissa stödtjänster på samma sätt som vårt förslag om obligatoriskt samarbete om utveckling, forskning och utbildning. Där det behöver finnas ett samarbete och en arbetsfördelning som bäst möjliggör att de svenska resurserna kan sammankopplas, att stödfunktioner kan stärkas, att information om svenska tjänster, expertis, utveckling och forskning kan samordnas och som bidrar till ett utökat samarbete och en utökas samverkan mellan olika producenter, aktörer och professionella. (Se också vårt förslag under 31§) Landskapet som ansvarar för 37§:s samarbete behöver påvisa en god beredning och goda strukturer som främjar de svenskspråkiga tjänsterna i hela landet. Detaljmotiveringarna behöver kompletteras med att den omställning som gäller Kårkulla samkommun huvudsakligen beror på andra lagreformer och internationella åtaganden och inte i sig av ifrågavarande strukturreform. För att trygga tillgången till svenskspråkiga tjänster samt svenskspråkig forskning, utbildning och utvecklings- och innovationsverksamhet på ett ändamålsenligt, kostnadseffektivt och kompetensbaserat sätt kan det vara att föredra att ansvaret för samarbetet i 37§ och 31§ delas upp på landskap X och Y. Detta skulle vara ett alternativ som beaktar de svenskspråkiga särdragen och förutsättningarna att sköta samt ansvara för respektive uppdrag. Exempelvis är det inte automatiskt så att det landskap som har bästa förutsättningar att ansvara för samarbetet enligt 37§ också har det för att ansvara för ett obligatoriskt samarbete som behövs enligt 31§. Lagförslaget ändras därför så att det är möjligt att dela på dessa uppgifter så att landskap X sköter denna uppgift medan landskap Y innehar ansvaret enligt 31§. Eftersom avtalet endast handlar om vissa typer av tjänster är det emellertid viktigt att också se till den övriga social- och hälsovården när man ser på tillgången till svenskspråkiga tjänster. För att de tvåspråkiga landskapen på ett bredare plan ska kunna ge service på svenska, krävs också fokus på basservicen och framtidens social- och hälsovårdscentraler. Det är viktigt att dessa fungerar på svenska i alla tvåspråkiga landskap och att satsningar görs på både det finsk- och svenskspråkiga kunnandet på centralerna. Här bör systemet med vissa språkmärkta tjänster övervägas. Servicebehovet för alla klientgrupper ska utredas på social- och hälsovårdscentralen. Detta medför behov av tillräcklig utbildning, upprätthållande av kompetens och sakkunskap om vilken typ av stöd som kunderna behöver, kunskap om var det finns tillgång till svenska tjänster och olika alternativ samt uppdaterad kunskap om utveckling och forskning. För att lyckas med detta kommer det att behövas nationella stödfunktioner som knyts till 31§: och 37§:s obligatoriska samarbetsavtal samt en förstärkning av THL roll.]

21. Är bestämmelsen i 49 § om beredskapscenter ändamålsenlig och motiverad?

tar inte ställning

22. Vilken vårdlandskap borde föreskrivas som ansvarig för att trygga utvecklingen av svenskspråkiga tjänster (31 §) i hela landet?

Reformen ställer helt nya krav på kompetensen hos personalen inom framtidens social-, hälso- och sjukvård och dess ledning. Utbildningen av personal kommer att behöva bättre insikter i hur hela systemet fungera i landet. Det kommer att behövas förstärka kunskaper och kompetens om förvaltning, rättsvetenskap, ekonomi och ledning. Det behöver finnas krav på insikter i rättsvetenskap och mångprofessionalism hos ledningen för att nå målsättningen med reformen. Exempelvis innehåller socialarbetarnas studier idag mera rättsvetenskap än vissa andra utbildningar inom sjukvården, vilket kan leda till att system och arbetssätt byggs upp inom vilka socialarbetarna inte kan utöva sin profession och där insikterna i de krav som substanslagstiftningen ställer brister där behovsprövningen inom socialt arbete skiljer sig markant från hälsovårdens, eftersom den är bredare och en bredare aspekt behöver beaktas i bedömningen. Därför är det nu av största vikt att lagförslaget kompletteras och korrigeras när det gäller utvecklingen, forskningen och utbildningen.

Socialförbundets näkökulmasta utveckling, utbildningen och koulutuksen rakenteista säätämisen sote-maakuntia laajemmilla alueilla on tarkoituksenmukaista. Tämä pätee myös ruotsinkielisten palvelujen kehittämisen tukemisessa. On huomioitava, että ruotsinkielisten palvelujen kehittämisen tukemisen tulee perustua vankkaan osaamiseen ja tutkimuksen pohjautuvaan kehittämiseen. Uudellamaalla ja Helsingissä on laajaa kokemusta ja asiantuntijuutta ruotsinkielisten palvelujen kehittämisestä: FSKC (Det finlandssvenska kompetenscentret inom det sociala området) sekä Mathilda Wrede -institutet on toiminut alalla jo 20 vuotta, alueella on kaksikielinen Helsingin yliopisto, ruotsinkieliset ammattikorkeakoulut, HUS yhteistyöalueet sekä laaja-alaiset ja koko maan kattavat ruotsinkieliset yhteistyöverkostot. Laaja kokemus ja vahva osaaminen sekä tutkimustiedon tehokas hyödyntäminen antavat parhaat edellytykset ruotsinkielisten palvelujen kehittämiseksi.

Sosiaalihuollon näkökulmasta on erittäin ongelmallista, että lakiesityksestä puuttuu kokonaan koulutukseen, tutkimukseen ja kehittämiseen liittyvien asioiden sääntely. Tämä on selkeä heikennys aiempaan lausuntokierroksella (HE 15/2017, 35§ organiseringlagen) olleeseen lakiesitykseen verrattuna. TKKI-rakenteista luvataan säätää myöhemmin erikseen, mutta näiden tulisi kuitenkin olla kiinteä osa valmisteltavaa sote-kokonaisuutta, sillä tutkimustiedon ja osaamisen vahvalla perustalla on keskeinen merkitys sosiaali- ja terveyspalveluiden onnistumisessa ja kehittämisessä. Näin ollen kysymys ei ole erillisistä kokonaisuuksista. Lainsäädäntöön tulisi saada selkeä tutkimusvelvoite maakunnille ja erityisesti maakuntien yhteistyöalueille. Yliopistojen kannalta on selvää, että sote-uudistukseen liittyvä tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta olisi hyvä keskittää laajemmille yhteistyöalueille kuin maakuntiin. Ruotsinkielisten palveluiden kehittämisessä tarvitaan kuitenkin vielä laajempaa yhteistyötä, sillä ruotsinkieliset sosiaali- ja terveydenhuollon koulutus- ja tutkimusyksiköiden sijainnit eivät noudata luonnoksessa mainittua maakuntien ja niiden yhteistyöalueiden jakoa. Lainsäädäntöön tulisi siksi saada selvä yhteistyövelvoite kaikkien kaksikielisten maakuntien ja/tai yhteistyöalueiden kesken. Yhteistyövelvoite koskisi myös alan ruotsinkielisiä koulutuksia koskien tätä toimintaa. Maakunta Y vastaa tästä yhteistyöstä, kun maakunta X vastaa 37§:n mukaisesta yhteistyöstä.

Ruotsinkielisten kehittämis-, tutkimus-, koulutus- ja innovaatiotoiminnan eivät seuraa luonnoksessa mainittua maakuntien ja yhteistyöalueiden jakoa (esimerkkinä HY:n yliopiston valtakunnallinen vastuu ruotsinkielisestä lääkäri- ja sosiaalityöntekijäkoulutuksesta ja ruotsinkielisen, valtakunnallinen FSKC – Ab Det finlandssvenska kompetenscentret inom det sociala området sekä ruotsinkielisen järjestökentän osittain erillinen rakenne). Ei ole ajateltavissa, että kaikilla kaksikielisillä maakunnilla olisi mahdollisuus tarjota kattava omaa ruotsinkielistä kehittämis-, tutkimus-, koulutus- ja innovaatiotoimintaa, esimerkiksi koulutuksen osalta koulutusmäärät ovat liian pienet. Tähän tarvitaan myös maakuntien rajojen ylittävä yhteistyövelvollisuus, kuten on ehdotettu palvelutuotannon osalta. Ehdotettu tuki ei vasta tätä tarvetta eikä takaa riittävää mandaattia, toimintamahdollisuuksia tai resursseja mukaan lukien rahoitusta.

Grunden till en kunnig och högklassig personal och service av god kvalité är en utbildning, forskning och utveckling som bygger på vetenskapliga grunder och dialog med andra aktörer i samhället. Livslånga lärande för att utveckla och förkovra sig är också centralt. Det svenskspråkiga behöver hålla samma kvalité och nivå som det finskspråkiga. Därför behöver strukturerna stöda tillvaratagande av särdragen för det svenskspråkiga utan att separera det svenskspråkiga från det finskspråkiga. Finansieringen behöver säkerställas på samma sätt som det obligatoriska samarbetet i 37§ eller som en kombination av det och nationell finansiering.

Vad behövs för att kunna sköta detta samarbete:

- kunskap om särdragen i de svenska och delvis de tvåspråkiga förhållandena också ur användarnas och personalens perspektiv
- vilja och beredskap att samarbeta med tredje sektorn
- bred och stark kunskap om var svensk sakkunskap samt expertis och svenska tjänster finns, inklusive olika producenter också tvåspråkiga.
- förmåga att ta i beaktande regionala skillnaderna
- samarbeta med alla andra stadiets utbildningar, högskolor och universitet
- vilja och resurser att fortbilda personalen också inom det sociala området
- påvisa en god beredning och goda strukturer som främjar de svenskspråkiga tjänsterna i hela landet.

Varför behövs ett obligatoriskt nationellt samarbete:

- För SHM:s förhandlingar med landskapen (23§ l. om ordnande).
- För att kunna bedöma de svensk- och tvåspråkiga tjänsternas kvalitet och verkningsfullhet. Vid förhandlingarna behövs vetenskapliga bevis, forskningsrön och evidens baserade metoder, något som inte kommer att kunna uppfyllas enbart med en stödfunktion och att den svenskspråkiga utbildningen och forskningen splittras på 2 samarbetsområden (Helsingfors universitetssjukhus och Åbo universitetssjukhus) och utvecklingen på 8 landskap samt 2-3 samarbetsområden.

- Underlag för landskapens och kommunernas välfärdsberättelser, välfärdsplaner och landskapens servicestrategi.
- Förändringar i servicebehovet
- Undvika att det förekommer överlappande funktioner och verksamheter som inte är ändamålsenliga, kostnadseffektiva eller resursmässigt motiverade.
- Behovsbaserade finansieringen – ta fram de uppgifter som behövs och få till stånd den omorganisering som behövs. Kontinuerlig uppföljning av vårdlandskapets ekonomiska utveckling och att finansieringen räcker till, exempelvis hur korrelerar koefficienten för tvåspråkighet och skärgård med finansieringen. Beräkningar som behöver samordnas.
- Utvärdering av verkligt behov av samordning för att trygga de språkliga rättigheterna för att uppnå jämlikhet samt likabehandling samt samordning (21§ riksomfattande målen). Likvärdigt genomförande av social- och hälsovården. Detta kan inte endast genomföras på landskapsnivå eller i minoritetsspråknämnderna.
- Samordning och nätverk för professionella inom social- och hälsovården för att stärka kunskapsbasen, fördela arbetsbördan och samordna resurserna. Nationellt expertstöd.
- Utveckling av digitalisering
- Uppföljning och utvärdering av produktionsstrukturen (23§ p. 6)
- För att effektivt kunna styra den svenska och tvåspråkiga utvecklingsverksamheten i de tvåspråkiga landskapen, regionalt och nationellt
- THL systematisk datainsamling
- För att lyckas med en ändamålsenligt och kostnadseffektiv resurs- och arbetsfördelning mellan samordningen av utvecklings- innovations- och forskningsverksamheten och THL:s expertfunktioner.

Landskap Y är på grund av ovanstående naturligt Helsingfors stad eller något annat av de nyländska landskapen.

En liknande lösning kan komma att behövas för teckenspråken

23. Paragrafspecifika ändringsförslag till lagen om ordnande av social- och hälsovård. ANVISNING: Specificera svaret med avseende på vilken paragraf ändringsförslaget gäller genom att ange paragrafens nummer innan ändringsförslaget. Gör så för varje paragraf som du kommenterar.

12§ 2 mom. p. 1 – tjänster som är förenade med betydande utövande av offentlig makt eller tjänster som är förenade med utövande av offentlig makt och där det inte finns särskilda bestämmelser i allmänna lagar eller speciallagar

22§ hörande om samarbete med utbildningsenheterna och forskningen behöver tilläggas.

Detaljmotiveringarna måste innehålla en specificering att gällande den svenskspråkiga och samiska utbildningen skall det ske i samarbete med de högskolor och universitet som har ansvaret för den nationella utbildningen.

30§ tillägg: sakkunskap inom juridik

31 § De tvåspråkiga landskapen ska avtala om samarbete inom den svenskspråkiga utvecklings-, innovations- och forskningsverksamheten för att säkerställa tillgången samt den nödvändiga samordningen och koordineringen.

Utvecklingsverksamheten i landskapet Y svarar för utvecklandet av tjänster på svenska och stöder koordineringen och samordningen av dem i hela landet i samarbete med de övriga tvåspråkiga landskapen.

Avtalet skall också omfatta ändamålsenligt nationellt expertstöd.

37§ I beredningen av samarbetsavtalen är landskapen skyldiga att höra det universitet som innehar nationellt riksansvar för utbildning av svenskspråkig personal inom social-, hälso- och sjukvården. Skyldigheten att höra gäller samarbetet och arbetsfördelningen som det stadgas om för verkställandet av utbildning, forskning och utvecklingen. Gällande social- och hälsovården ska bestämmelsen i 31§ beaktas för att samordna och koordinera samarbetet kring den nationella svenskspråkiga utvecklingen med den svenskspråkiga nationella forskningen, utbildningen och utvecklingen.

Del till detaljmotiveringar: Det riksomfattande ansvaret för utbildning av svenskspråkiga socialarbetare och läkare beaktas genom denna bestämmelse. Den erfarenhet, kompetens och sakkunskap som universitet med riksansvar innehar används i planeringen och beredningen av samarbetsavtalen av samarbetet och arbetsfördelningen för den svenskspråkiga utbildningen och forskningen i respektive samarbetsområde dit tvåspråkiga landskap hör. Utvärderingen och prognostiseringen av kompetensbehovet för den svenskspråkiga social-, hälso- och sjukvården förutsätter samarbete på nationell nivå. Detta behövs också för att på ett nationellt plan effektivt och kostnadsmässigt kunna samordna de resurser som behövs för den svenskspråkiga utbildningen och forskningen.

24. Övriga fritt formulerade observationer om lagen om ordnande av social- och hälsovård.

Kommentar till fråga 12:

Lag om ordnande är en allmän lag som ger en bra grund för att organisera social- och hälsovården. Det behöver ännu göras justeringar, kompletteringar och förtydliganden på vad "vad tillräcklig egen produktion" förutsätter och i vilken grad det är möjligt att genomföra de förändringar som reformen

kräver. Det är av central betydelse att det säkerställs att det också i fortsättningen finns möjlighet att tjänster produceras och erbjuds av olika aktörer. Det skulle behöva läggas större vikt vid att det finns skillnader mellan glesbygden och tätbefolkade orter. Det behöver också fästas uppmärksamhet vid individer som är i utsatt ställning men som däremot inte automatiskt får likställas med specifika kundgrupper, eftersom den individuella variationen är stor. Dessutom har olika kundgrupper olika starka organisationer som företräder dem där situationen från svensk- och tvåspråkiga skiljer sig från de finskspråkigas. Exempelvis är garanterandet av de svenskspråkiga tjänsterna förutom av den offentliga sektorn beroende av större och mindre aktörer inom tredje sektorn (organisationerna) och privata producenter. Om det sker en betydande överföring av produktion och stödtjänster från privata till offentliga sektorn bl a genom uppsägning av avtal och ogiltigförklarande av avtal finns det en risk att tillgången till svenskspråkig och svenskkunnig personal kan försämrats och att överhuvudtaget tillgången till svenskspråkiga tjänsternas försämrats. Här behöver förändringarnas ändamålsenlighet, kostnadseffektivitet och nödvändighet övervägas och utvärderas, vilket inte framkommer tillräckligt tydligt av lagförslaget. En aspekt som också saknas i den språkliga konsekvensbedömningen.

Förhållandet till speciallagstiftningen speciellt inom sociala sektorn med dess flertaliga speciallagar behöver kompletteras för att tillämpningen och förverkligandet ska bli tillräckligt tydligt. Exempelvis att yrkesbildade personers rätt att fatta beslut gällande enskilda individer inte enbart fastställs av lagstiftningen om deras yrkesverksamhet och uppgiftsdefinitionen (4§ lag om ordnande (s. 519 svenska versionen) utan också av socialvårdslagen och till en del av dess speciallagstiftning, Ett annat exempel är att socialvårdslagens klientlag saknas i detaljmotiveringarna till 8§ (s.528).

Kommentar till fråga 15:

Av propositionen framgår det inte helt klart och tydligt hur 7§ landskapslagen, 8§ och 37§ lag om ordnande förhåller sig till varandra. Av tidigare lagförslag framkom det klart att organiseringsuppgifter som servicekartläggning, utarbetande av serviceplaner och individuellt beslutsfattande hör till respektive landskap. Nuvarande lagförslag innehåller delvis motstridiga meningar om det är möjligt att sammanföra dessa centrala funktioner genom att avtala om samarbete.

För att kunna överföra tyngdpunkten från specialtjänster till närservice och bastjänster behöver det framgå klart och tydligt av lagförslaget att dessa uppgifter som hör till organiseringsansvaret inte kan centraliseras. Samma gäller för kundorienterade servicekedjor och samordning av tjänster för kunderna enligt 10§. Detta behövs också för samordning av de tjänster och uppgifter som bl a fortsättningsvis ska skötas av kommunerna, exempelvis med skolorna och småbarnspedagogiken eller arbetskraftstjänster. Servicekartläggning, skapande av fungerande servicekedjor och beslutsfattande ska därmed finnas på svenska i varje landskap. Service- och beslutsprocessen kan inte vara olika på finska och svenska. En sådan lösning kan leda till problem och ökade kostnader för utbildningen, vidareutbildningen och möjligtvis behörighet på svenska. I praktiken kan det leda till att svenskkunniga som gått finsk utbildning inte kan jobba på svenska och att svenskspråkigas arbetsmöjligheter sätts i en ogynnsam ställning i förhållande till de finskspråkigas. Stödfunktioner

och nätverk för detta kan finnas mellan landskapen och på nationell nivå. Här kommer 28§, 31§ och 37§ lagen om ordnande att vara centrala för den svenskspråkiga social- och hälsovården.

Kommentar till fråga 16:

Bestämmelsen i 12§ behöver korrigeras för att vara ändamålsenlig och för att reformen ska kunna vara genomförbar i praktiken.

Paragraftexten och 12§ 2 mom. p.1 står i konflikt med detaljmotiveringarna. På paragrafnivå begränsas möjligheten att köpa tjänster mer än vad grundlagen kräver och enligt bestämmelser i speciallagstiftningen, som bland annat barnskyddslagen, specialomsorgslagen om utvecklingsstörda och möjligtvis kommande lag om självbestämmande (IMO-laki).

Enligt paragrafen förbjuds köp av tjänster som innebär utövning av offentlig makt medan det av detaljmotiveringarna framgår att det handlar om betydande utövning av offentlig makt. Eftersom propositionen nu innehåller ett förbud på paragrafnivå betyder det i praktiken att alla tjänster som innehåller någon form av begränsningsåtgärder skall överflyttas från den privata sektorn till den offentliga sektorn. Detta är något som i praktiken kommer att bli omöjligt eftersom en stor del av tjänsterna inom barnskyddet, funktionshinderservicen och en allt större andel av tjänsterna för minnessjuka produceras inom den privata sektorn. Att begränsa möjligheten att köpa tjänster så som nu är föreslaget är varken ändamålsenligt eller i praktiken genomförbart.

Lagförslaget innehåller inte nu tillräckliga klara och tydliga förtydliganden och förklaringar av förvaltningsuppgifter, utövande av offentlig makt och betydande utövande av offentlig makt, vilket gör tillämpningen osäker och vilket lätt kan leda till feltolkningar.

Det förblir otydligt hur de rådgivnings- och handledningstjänster och stöd som är av central betydelse för en kundorienterad serviceprocess och fungerande servicekedjor och som nu kompletterar det offentliga och till en del enbart finns inom organisationerna, bland annat på svenska antingen i svensk- eller tvåspråkiga organisationer, förhåller sig till lagförslaget. Tillgången till dessa tjänster har delvis skötts genom upphandling men skötts också genom andra finansieringsmodeller. Det ska här poängteras att det finns tillgång till kompetent svensk- och tvåspråkig samt svenskskunnig personal som inte automatiskt genom lagförslaget flyttas över till landskapen. Det finns heller inte någon garanti för att dessa personer är villiga att flytta över från organisationerna och den privata sektorn till den offentliga sektorn på ett sätt som det beskrivs i konsekvensbedömningarna. En av riskfaktorerna är att dessa personer inte ges någon garanti för att de flyttas över som gamla arbetstagare på samma sätt som kommunernas och samkommunernas personal. Samtidigt är lagförslaget otydligt gällande möjligheten att också i fortsättningen köpa dessa tjänster.

Fråga 20:

Bestämmelsen behövs för att säkerställa tillgången till en del av de svenskspråkiga tjänsterna, men omfattar som det framgår av bestämmelsen och detaljmotiveringarna enbart en liten del av de svenskspråkiga tjänsterna. Förverkligandet kommer att vara beroende av att avtalet utformas på ett ändamålsenligt sätt. Största delen av de social- och hälsovårdstjänster som landskapen kommer att ansvara för att ordna omfattas emellertid inte av avtalet, varmed avtalssamarbetet i sig inte är

tillräckligt för att trygga tillgången till svenskspråkiga tjänster. Dessutom läggs det nu en märkbar vikt vid en liten del av de svenskspråkiga tjänsterna och sättet som de produceras på, vilket gör att den stora helheten och andra tjänster faller i skymundan.

Listan på de tjänster som kommer att omfattas av samarbetsavtalet behöver vara levande och ändras med tiden utifrån utveckling och behov. Annars finns det en stor risk att någon tjänst glöms eller att rådande icke tillfredställande läge förstärks. Underlaget för samordningen av tjänster måste bygga på vetenskaplig grund och evidensbaserad forskning samt kartläggning. Något som saknas inom den svensk- och tvåspråkiga social- och hälsovårdssektorn. Denna samordning kan inte enbart bygga på det arbete som utförs i nationalspråksnämnderna och på hörande av bland annat kommunerna och samkommunerna samt organisationernas representanter utan behöver samordnas och koordineras med stärkande av 31§ och utökande av resurserna för den expertis inom THL som behövs för detta.

Samarbetet kan också behöva omfatta vissa stödtjänster på samma sätt som vårt förslag om obligatoriskt samarbete om utveckling, forskning och utbildning. Där det behöver finnas ett samarbete och en arbetsfördelning som bäst möjliggör att de svenska resurserna kan sammankopplas, att stödfunktioner kan stärkas, att information om svenska tjänster, expertis, utveckling och forskning kan samordnas och som bidrar till ett utökat samarbete och en utökas samverkan mellan olika producenter, aktörer och professionella. (Se också vårt förslag under 31§) Landskapet som ansvarar för 37§:s samarbete behöver påvisa en god beredning och goda strukturer som främjar de svenskspråkiga tjänsterna i hela landet.

Detaljmotiveringarna behöver kompletteras med att den omställning som gäller Kårkulla samkommun huvudsakligen beror på andra lagreformer och internationella åtaganden och inte i sig av ifrågavarande strukturreform.

För att trygga tillgången till svenskspråkiga tjänster samt svenskspråkig forskning, utbildning och utvecklings- och innovationsverksamhet på ett ändamålsenligt, kostnadseffektivt och kompetensbaserat sätt kan det vara att föredra att ansvaret för samarbetet i 37§ och 31§ delas upp på landskap X och Y. Detta skulle vara ett alternativ som beaktar de svenskspråkiga särdragen och förutsättningarna att sköta samt ansvara för respektive uppdrag. Exempelvis är det inte automatiskt så att det landskap som har bästa förutsättningar att ansvara för samarbetet enligt 37§ också har det för att ansvara för ett obligatoriskt samarbete som behövs enligt 31§. Lagförslaget ändras därför så att det är möjligt att dela på dessa uppgifter så att landskap X sköter denna uppgift medan landskap Y innehar ansvaret enligt 31§.

Eftersom avtalet endast handlar om vissa typer av tjänster är det emellertid viktigt att också se till den övriga social- och hälsovården när man ser på tillgången till svenskspråkiga tjänster. För att de tvåspråkiga landskapen på ett bredare plan ska kunna ge service på svenska, krävs också fokus på basservicen och framtidens social- och hälsovårdscentraler. Det är viktigt att dessa fungerar på svenska i alla tvåspråkiga landskap och att satsningar görs på både det finsk- och svenskspråkiga kunnandet på centralerna. Här bör systemet med vissa språkmärkta tjänster övervägas. Servicebehovet för alla klientgrupper ska utredas på social- och hälsovårdscentralen. Detta medför behov av tillräcklig utbildning, upprätthållande av kompetens och sakkunskap om vilken typ av stöd som kunderna behöver, kunskap om var det finns tillgång till svenska tjänster och olika alternativ samt uppdaterad kunskap om utveckling och forskning. För att lyckas med detta kommer det att behövas nationella stödfunktioner som knyts till 31§: och 37§:s obligatoriska samarbetsavtal samt en förstärkning av THL roll.

Kommentar till fråga 12:

Sosiaalihuollon näkökulmasta on erittäin ongelmallista, että lakiesityksestä puuttuu kokonaan koulutukseen, tutkimukseen ja kehittämiseen liittyvien asioiden sääntely. Tämä on selkeä heikennys aiempaan lausuntokierroksella (HE 15/2017, 35§ järjestämislaki) olleeseen lakiesitykseen verrattuna.

Lakiesityksestä ei myöskään tule esiin miten lainsäädäntö sosiaalialan kehittämistoiminnasta ja eduskunnassa käsiteltävää hallituksen esitystä HE 5/2020 (sosiaalialan tutkimuksen rahoittamisesta) suhtautuu tähän lakiehdotukseen. Tältä osalta hallituksen esitys on täydennettävää.

Detaljmotiveringarna till 28§ (Institutet för hälsa och välfärds expertbedömningar) kompletteras med att THL:s expertbedömningar också ska användas av nationalspråksnämnden och samiska språknämnden samt i de tvåspråkiga landskap som ansvarar för det obligatoriska samarbetet enligt 31 och 37§. THL utarbetar också expertbedömningar och utför granskningar mellan nationalspråken och olika språkgrupper men också mellan olika kundgrupper inom språkgrupper för att minska på ojämlikheterna och stöda planeringen av tjänster och deras tillgänglighet.

THL erbjuder både expertstöd och statistik till de tvåspråkiga landskap som utifrån 31§ och 37§:s ansvarar för fullföljandet av samarbetsavtalen för den svenska social- och hälsovården och dess utvecklings-, forsknings och utbildningsverksamhet. För att säkerställa inrättas det specifika språktjänster som står i ständig samverkan med den övriga verksamheten på THL. Dessutom möjliggörs delade arbetsförhållanden mellan THL och svenskspråkiga universitet och högskolor. THL erbjuder tillsammans med den svenskspråkiga utvecklingsverksamheten plattformar, koordinering och möjligheter till professionellt nätverkande för bl a kompetenshöjning och möjliga samarbeten för svensk-, tvåspråkiga och svensk-kunnig personal, sakkunniga och expertis. Samma funktioner kan en viss del behövas för teckenspråken.

15§ - Det har visat sig att ett betydande problem vid upphandlingen av tjänster speciellt inom socialvården är att de krav som den allmänna lagstiftningen som socialvårdslagen och speciallagstiftningen ställer som exempelvis handikappservicelagen inte beaktas i tillräckligt hög grad. Därför måste detaljmotiveringarnas 2 stycke kompletteras med exempel på hur speciallagstiftningen också måste följas vid upphandling.

Frågor om lagen om ordnande av räddningsväsendet

25. I 8 § i lagen föreslås bestämmelser om de riksomfattande målsättningarna för ordnandet av räddningsväsendet. I bestämmelsen listas det som måste definieras i de riksomfattande strategiska målsättningarna. Listan är inte fullständig. Är punkterna som listas i bestämmelsen motiverade?

-

26. Vad borde tilläggas/avlägsnas?

-

27. I 13 § i lagen föreslås bestämmelser om vårdlandskapets uppföljnings- och utvärderingsskyldighet. I 16 § i lagen föreslås dessutom bestämmelser om räddningsväsendets egenkontroll i vårdlandskapet. Är förslaget om uppföljnings-, utvärderings- och egenkontrollshelheten i vårdlandskapen ändamålsenlig?

-

28. I paragraf 5 i lagen om ordnande av räddningsväsendet föreskrivs sammanslagning av uppgifter till större helheter om det är nödvändigt för att trygga tillgången till, enhetligheten eller kvaliteten på tjänsterna eller med avseende på uppgifternas komplexitet eller höga kostnader som de medför. Är de sammanslagna uppgifterna i bestämmelsen motiverade?

-

29. Vilka specialresurser inom den internationella räddningsverksamheten (utrustning, sammansättningar) skulle vara ändamålsenliga att sammanslå för något landskap/några landskap att sköta?

-

30. Vilka åtgärder som krävs för att ge och ta emot internationellt bistånd (varningar, utrustning etc.) skulle vara ändamålsenliga att sammanslå till något landskap/några landskap och om ja, till vilket landskap/vilka landskap?

-

31. Paragrafspecifika ändringsförslag till lagen om ordnande av räddningsväsendet. ANVISNING: Specificera svaret med avseende på vilken paragraf ändringsförslaget gäller genom att ange paragrafens nummer innan ändringsförslaget. Gör så för varje paragraf som du kommenterar

-

32. Övriga fritt formulerade observationer om lagen om ordnande av räddningsväsendet.

-

Frågor om lagen om införande av lag

33. Grunden för vårdlandskapens regionala indelning är en kommunbaserad landskapsindelning som föreskrivs i 5 § i lagen om införande av lag. Är den föreslagna regionala indelningen ändamålsenlig med avseende på ordnandet av social- och hälsovård och räddningsväsendet?

tar inte ställning

34. Enligt 3 § i vårdlandskapsstrukturlagen utgör landskapsindelningen precis som nu även grunden för andra statliga regionala indelningar. Dessutom utgör landskapsindelningen grunden för indelningen av

landskapsförbundens verksamhetsområden. Är den regionala indelningen som föreslås i 5 § ändamålsenlig med avseende på övrig regionförvaltning?

tar inte ställning

35. I lagförslaget föreslås att Södra Savolax och Norra Savolax landskap ändras så att Enonkoski, Rantasalmi, Nyslott och Sulkava skulle överföras från Södra Savolax till Norra Savolax. Ändringen inverkar både på vårdlandskapet och på landskapsindelningen som utgör grunden för den statliga regionala indelningen. Till vilket landskap borde dessa kommuner höra och vilka effekter har alternativen på respondentens verksamhet:

-

36. I lagförslaget ansvarar fyra vårdlandskap (Östra Nylands vårdlandskap, Mellersta Nylands vårdlandskap, Västra Nylands vårdlandskap, Vanda-Kervos vårdlandskap) samt Helsingfors stad, som inte ingår i något vårdlandskap, för ordnandet av social- och hälsovården i Nylands landskapsområde. Med avseende på övriga regionala indelningar utgör Nylands nuvarande landskap en helhet. Är den föreslagna bestämmelsen ändamålsenlig med avseende på de regionala indelningarna?

-

37. Tryggar sammansättningen av de tillfälliga organen och de lagstadgade uppgifterna verkställandet av reformen (7-8 §)?

tar inte ställning [Det behöver fästas vikt vid särdragen inom Nyland. För att säkerställa tillgången till svenskspråkiga tjänster och tillgången till svensk och tvåspråkig samt svenskkunnig personal kan det behövas samarbete över landskapsgränserna i Nyland och möjlighet för organisationer och privata producenter att erbjuda sina tjänster över landskapsgränserna.]

38. Enligt kapitel 4 i lagen om införande av lag överförs kommuners och vissa samkommuners lösa egendom, semesterlöneskuld och avtal som hänför sig till sjukvårdsdistriktens och specialomsorgsdistriktens samkommuners, social- och hälsovårdens samt räddningsväsendets uppgifter till vårdlandskapen. Kommunernas lokaler och fastigheter kvarstår i kommunernas ägo. Är lösningen med avseende på egendomsarrangemanget godtagbar?

-

39. I kapitel 4 i lagen om införande av lag föreskrivs om kommunernas rättighet att få ersättning från staten för direkta kostnader som egendomsarrangemanget i samband med reformen orsakat samt för ersättningsförfaranden. Ersättningen riktar sig i första hand till kommunernas och samkommunernas kvarstående tillgångsposter, till exempel kostnader för lokaler som tagits ur bruk efter övergångsperioden. Är kompensationsbestämmelsen godtagbar?

-

40. Enligt 17 § i lagen om införande av lag överförs personal som arbetar i kommunala organisationer som producerar tjänster inom social- och hälsovården och räddningsväsendet till landskapens tjänst i enlighet med principerna för överlåtelse av rörelse. Dessutom överförs personal, som huvudsakligen utför social- och hälsovårdsuppgifter i andra kommunala förvaltningstjänster eller stödtjänster, till landskapen. Har bestämmelserna om överföringen av personal föreskrivits på ett ändamålsenligt sätt med avseende på personalens ställning?

tar inte ställning [Lagförslaget behandlar överhuvudtaget inte ställningen för den personal som troligtvis pga av lagförslaget kommer att överföras från privata sektorn till offentliga sektorn. Här är det en risk när det i konsekvensbedömningen utgås ifrån att personalen självmant flyttar över. Denna personal har ingen garanti för att de i så fall flyttas över som gamla arbetstagare. Därmed ställs de i sämre och ojämlikare ställning i förhållande till den personal som flyttas över från offentliga. Exempelvis om inte 12§ korrigeras och konsekvenserna av möjligheten att säga upp och förklara upphandlingsavtal ogiltiga inte noggrant analyseras och konsekvensbedöms riskerar social- och hälsovården att förlora kompetens personal och det uppstår en större personalbrist än vad som råder idag.]

41. Är bestämmelsen om utlägningsavtalens ogiltighet enligt 28 § motiverad och tryggar den parternas ställning tillräckligt?

huvudsakligen nej [Se också fråga 40. Konsekvenserna av denna bestämmelse kan bli oproportionella bl a för små producenter som inriktad sig på invidbaserade tjänster och för organisationernas producenter.]

42. Tryggar förslagen om delningen av Kårkullas verksamhet kontinuiteten i dess verksamhet som vårdlandskapens verksamhet?

Förslaget om delningen av Kårkullas verksamhet överensstämmer med reformeringen av specialomsorgen som pågått under flera års tid där behovet är avgörande och en uppdelning inte längre göra utifrån diagnos. Förslaget överensstämmer också med funktionshinderpolitiken, funktionshinderlagstiftningens lagstiftningsreform, FN:s funktionshinderkonvention och mänskliga rättigheter. Förslaget stöder att tjänsterna för personer med intellektuell funktionsnedsättning ordnas på samma sätt som för andra kundgrupper i närsamhället inklusive rådgivning, servicekartläggning och beslutsfattande och att starka bastjänster ordnas nära personerna som behöver tjänsterna medan expertkunnande såsom Kårkullas EUC kan centraliseras och samlas över vårdlandskapsgränserna enligt förslaget om samarbetsavtal. Förslaget möjliggör också att de tvåspråkiga vårdlandskapen kan ta över flera Kårkulla-enheter medan det genom landskapsöverskridande samarbete behöver möjliggöras att servicen säkerställs för den kundgrupp som specialomsorgsdistriktet haft hittills och som fortsätter att anlita deras tjänster i landskap med före lite kundunderlag. Något som främjar integrationen av tjänster för kundgruppen. Det behöver fästas vikt vid kontinuiteten i tjänsterna för svenskspråkiga personer Kårkullas nuvarande målgrupp oberoende av om de fortsätter med Kårkullas tjänster eller inte.

Detta ger också andra aktörer såsom kommuner och tredje sektorn möjlighet att ytterligare utveckla de tjänster erbjuder tjänster för svenskspråkiga personer med intellektuell funktionsnedsättning och därmed breddas utbudet av bastjänster för denna målgrupp. Samtidigt öppnar förslaget upp en möjlighet att stärka, utveckla och bredda bastjänster för svenskspråkiga personer med funktionsnedsättning oberoende av diagnos på jämlika grunder i enlighet revideringen av funktionshinderlagstiftningen, grundlagen och FN:s funktionshinderkonvention. Korrigerar också en del av etiska problematik som bl a personalen inom den svenskspråkiga sociala sektorn ställs inför.

Samtidigt behöver också tjänster på svenska för övriga kundgrupper säkerställas och utvecklas för att uppnå och garantera lagreformens mål, de grundläggande rättigheterna och rättigheterna enligt social- och hälsovårdslagstiftningen både inom vårdlandskapen men också genom samarbete över

vårdlandskapsgränserna. Jämlikheten mellan de olika svensk- och tvåspråkiga kundgrupperna främjas i och med att rådgivningsverksamheten, servicekartläggningen och det individuella beslutsfattandet på jämlika grunder sköts av respektive landskapen. Här kommer att behövas nationella stödtjänster som delvis kan förverkligas genom obligatorisk samordning av utvecklingsverksamheten, samarbete mellan landskapen och stärkande av THL:s roll att erbjuda expertis, vilket delvis kan förverkligas genom gemensamma tjänster. Detta gäller också basservicen. Något som nu inte lyfts fram i tillräckligt hög grad i lagförslaget och därmed finns det risk att det ges en felaktig uppfattning om de svenskspråkiga tjänsterna och behovet av dem.

43. Enligt förslaget träder reformen i kraft år 2023. Kan reformen genomföras inom tidtabellen som föreslås i reformen?

tar inte ställning

44. Paragrafspecifika ändringsförslag till lagen om införande av lag. ANVISNING: Specificera svaret med avseende på vilken paragraf ändringsförslaget gäller genom att ange paragrafens nummer innan ändringsförslaget. Gör så för varje paragraf som du kommenterar.

-

45. Övriga fritt formulerade observationer om lagen om införande av lag.

-

Frågor om lagen om landskapens finansiering

46. Staten finansierar huvudsakligen verksamheten i vårdlandskapen som grundas, dvs. ansvaret för finansieringen av social- och hälsovårdstjänsterna riktas till staten. Är lösningen ändamålsenlig med avseende på reformens målsättningar?

-

47. Statens finansieringsnivå för varje finansår grundar sig i princip på vårdlandskapets kalkylerade kostnader för föregående år. Nivån på den statliga finansieringen höjs årligen på grundval av den uppskattade ändringen av tjänstebehov (7 §), kostnadsnivån (prisernas) (8 §), ändringar i uppgifter (9 §) samt faktiska kostnader (10 §). På höjningen av räddningsväsendets finansieringsnivå tillämpas dock inte höjning som grundar sig på ändring i behovet av tjänster. Med avseende på förändringar i behovet av tjänster inkluderar propositionen en faktor som delvis dämpar den statliga finansieringens tillväxt så att 80 % av det uppskattade ändringsbehovet beaktas från och med tredje året (36 §). Dessutom har vårdlandskapet rätt till tilläggsfinansiering under förutsättning att kraven som avses i 11 § i lagen uppfylls. Har vårdlandskapen tillräckliga ekonomiska förutsättningar att klara av de lagstadgade uppgifterna?

-

48. Är bestämningsfaktorerna (kapitel 3) för finansieringen av vårdlandskapens statliga finansiering av social- och hälsovårdsuppgifterna och deras viktcoefficienter motiverade?

-

49. Är bestämningsfaktorerna (kapitel 4) för finansieringen av vårdlandskapens statliga finansiering avräddningsväsendets uppgifter och dess viktkoefficienter motiverade?

-

a) Är övergångsperioden för landskapens finansiering för åren 2023–2029 tillräcklig?

-

b) Är den tillsvidare permanenta maximala förändringsutjämnningen godtagbar?

-

51. Statens finansiering betalas månatligen till vårdlandskapen senast den första dagen i månaden. I januari och juni under finansåret betalas vardera månad 2/12 av hela årets finansiering och de övriga månaderna kvarvarande finansiering i jämnstora poster (25 §). Dessutom betalas hälften av betalningsposten för januaris finansiering år 2023 till vårdlandskapet den 1 december år 2022 (37 §). Är tidtabellen för betalningen av finansieringen ändamålsenlig med avseende på betalningsförmågan och förvaltningen av kassan?

-

52. Paragrafspecifika ändringsförslag till lagen om landskapens finansiering. ANVISNING: Specificera svaret med avseende på vilken paragraf ändringsförslaget gäller genom att ange paragrafens nummer innan ändringsförslaget. Gör så för varje paragraf som du kommenterar.

-

53. Övriga fritt formulerade observationer om lagen om landskapens finansiering.

-

Lagstiftning om kommunernas finansiering

54. Är utjämningsystemet som föreslås för att lindra de betydande kommunspecifika förändringarna i samband med vårdreformen som presenteras i statsandelssystemet godtagbara och tillräckliga (lag om statsandel för kommunal basservice 29 och 30 §)?

-

55. Är statsandelskriterierna samt deras betydelse i allmänhet motiverade (lagen om statsandel för kommunal basservice, kapitel 2 samt utkast till statsrådets förordning om statsandel för kommunal basservice)?

-

56. Paragrafspecifika ändringsförslag till lagstiftningen om kommunernas finansiering. ANVISNING: Specificera svaret med avseende på vilken paragraf ändringsförslaget gäller genom att ange paragrafens nummer innan ändringsförslaget. Gör så för varje paragraf som du kommenterar.

-

57. Övriga fritt formulerade observationer om lagstiftningen om kommunernas finansiering.

-

Skattelagstiftning

58. Anser ni att ändringarna i skattesystemet som föreslås för insamling av landskapens finansiering är godtagbara?

-

59. Paragrafspecifika ändringsförslag till skattelagstiftningen. ANVISNING: Specificera svaret med avseende på vilken paragraf ändringsförslaget gäller genom att ange paragrafens nummer innan ändringsförslaget. Gör så för varje paragraf som du kommenterar.

-

60. Fritt formulerade observationer om skattelagstiftningen.

-

Lagstiftning om landskapens och kommunernas personal

61. Tillämpningsområdet för lagstiftningen om kommunal personal föreslås ändras till att omfatta även landskapens personal. Intressebevakningen för arbetsgivare i landskapen sköts av Kommun- och landskapsarbetsgivarna KT som stadgas i ny lag. Är de föreslagna bestämmelserna om personalens ställning och intressebevakningen för arbetsgivare ändamålsenliga?

-

62. Är bestämmelserna om finansieringen av pensionerna ändamålsenliga?

-

63. Fritt formulerade observationer om personalen ställning och/eller intressebevakningen för arbetsgivare samt pensionerna.

-

Nyland-lagen

64. Tryggar Nylands speciallag ett jämlikt ordnande av social- och hälsovården i förhållande till övriga landet?

-

65. Tryggar bestämmelserna om HUS lagstadgade uppgifter ordnandet av specialistsjukvården samt universitetssjukhusets forsknings-, utvecklings- och undervisningsuppgifter (5 §)?

huvudsakligen nej [Liknande bestämmelse om forsknings-, utvecklings- och undervisningsuppgifter behövs för socialvården.]

66. Är bestämmelserna om fördelningen av organiseringsansvaret av hälsovården i Nyland ändamålsenlig (Nylands vårdlandskaps och Helsingfors stads primära organiseringsansvar, HUS lagstadgade uppgifter och HUS organiseringsavtal; 4, 5 och 10 §)?

-

67. Är bestämmelserna om åtskiljandet av Helsingfors stads ekonomi ändamålsenliga och tillräckliga för att trygga en jämlik verksamhet med avseende på övriga landet (kapitel 5)?

-

68. Paragrafspecifika ändringsförslag till skattelagstiftningen. ANVISNING: Specificera svaret med avseende på vilken paragraf ändringsförslaget gäller genom att ange paragrafens nummer innan ändringsförslaget. Gör så för varje paragraf som du kommenterar.

-

69. Fritt formulerade observationer om Nylands speciallag?

Lagar om den allmänna förvaltningen

-

70. Paragrafspecifika ändringsförslag till lagarna om den allmänna förvaltningen. ANVISNING: Specificera svaret med avseende på vilken paragraf ändringsförslaget gäller genom att ange paragrafens nummer innan ändringsförslaget. Gör så för varje paragraf som du kommenterar

-

71. Fritt formulerade observationer om lagstiftningen om den allmänna förvaltningen.

Frågor om vårdlandskapsstrukturlagen

-

72. I vårdlandskapsstrukturlagen föreskrivs om landskapsindelningen som även utgör grunden för vårdlandskapens områden. Dessutom föreskriver lagen om ändring av vårdlandskapen som även leder till ändring av motsvarande område i landskapsindelningen. Är kriterierna för förhållandet mellan de föreslagna vårdlandskapen och landskapsindelningen på grundval av dessa samt ändringsprocessen för indelningen tydliga och ändamålsenliga med beaktande av landskapsindelningens betydelse för övriga regionindelningar?

-

73. Anser ni att de föreslagna förutsättningarna för ändringen av vårdlandskapen är ändamålsenliga med avseende på social- och hälsovården samt räddningsväsendet? (särskilt vårdlandskapsstrukturlagen 2, 5 och 10 §)

-

74. Paragrafspecifika ändringsförslag om vårdlandskapsstrukturlagen. ANVISNING: Specificera svaret med avseende på vilken paragraf ändringsförslaget gäller genom att ange paragrafens nummer innan ändringsförslaget. Gör så för varje paragraf som du kommenterar.

-

75. Övriga fritt formulerade observationer om vårdlandskapsstrukturlagen.

-

Styrningen av landskapen

76. Statens styrning i ordnandet av både social- och hälsovården och räddningsväsendet stärks. Är det här motiverat med avseende på reformens målsättningar?

-

77. Ministerierna och landskapet för årliga förhandlingar där landskapets verksamhet och ekonomi granskas med avseende på faktiska uppgifter och prognoser. Dessutom förs separata styrningsförhandlingar varje år enligt samarbetsområde. Är målsättningen med förhandlingarna och ärendehelheten som ska behandlas ändamålsenlig?

-

78. Mellan landskapen och statsrådet planeras en aktiv styrning som grundar sig på interaktion mellan ministerierna och de organiseringsansvariga instanserna. Styrningen grundar sig på öppna åsikter och informationsutbyte samt en kontinuerlig utvärdering av arrangörernas verksamhet och ekonomi. Är styrningsmodellen motiverad med avseende på reformens målsättningar?

-

Reformens effekter

79. I bedömningen av effekterna har propositionens centrala effekter beskrivits. Till vilken del borde bedömningen av effekterna korrigeras, preciseras eller kompletteras?

Vid bedömningen av reformens och dess lösningars grundlagsenlighet är det centralt för den svenskspråkiga befolkningen och den svensk- och tvåspråkiga samt svenskkunniga personalen att de övriga grundläggande rättigheterna förutom de språkliga tas med. Bedömningen kan inte enbart ske i förhållande till finskspråkiga utan måste också göras mellan olika kundgrupper inom den svensk- och tvåspråkiga befolkningen.

80. Har reformens ändringskostnader sakenligt identifierats och uppskattats?

-

81. Förändringskostnaderna för IKT och informationsförvaltningen till följd av reformen bedöms konsekvensbedömningen i regeringens proposition på grundval av kostnadsberäkningarna som identifierats landskaps- och vårdberedningen för den föregående valperioden. Hurudana preciseringar och kompletteringar borde göras i de föreslagna bedömningarna?

-

82. Era åsikter om andra eventuella effekter i den föreslagna servicestrukturen med avseende på IKT och digitala frågor?

-

a) åren 2021-2022?

-

b) åren 2023-2024?

-

c) från och med år 2025?

-

a) åren 2021-2022?

-

b) åren 2023-2024?

-

c) från och med år 2025 alkaen?

-

85. Ska upphandlingsavtal som överförs till vårdlandskapen enligt er bedömning ogiltigförklaras med stöd av bestämmelsen om organiseringsansvar och köptjänster? a)

-

b) om ja, vilket är de ogiltigförklarade avtalens värde i euro?

-

c) hänför det sig enligt er bedömning investeringar som blir onyttiga för privata tjänsteproducenter i de ogiltigförklarade avtalen, vad utgörs dessa direkta onyttiga investeringar av och hur stora förluster är det fråga om?

-

Stöd för verkställande av reformen

86. Inom vilka områden bedömer ni att ni behöver riksomfattande stöd för det regionala genomförandet av reformen

-

annat, vad?

-

Övriga frågor

87. Eventuella förslag på att ersätta begreppet "vårdlandskap" med ett annat begrepp.

Socialförbundet håller med Språkinstitutet (Kotus) att termen vårdlandskap byts ut till landskap/maakunta.

88. Förslag på namn till ert vårdlandskap.

-

89. Övriga fritt formulerade observationer om regeringens propositionsutkast.

Den svenskspråkiga översättningen behöver ses över. Delvis finns begreppsförvirring, exempelvis föråldrade begrepp som handikapp används på en del ställen och på andra ställen korrekt som person med funktionsnedsättning.

Yhdenvertaisuuslaki har felaktigt översatts till jämlikhetslagen istället för diskrimineringslagen.

90. Övriga specificerade författningsändringsförslag.

-

Londen Sonja
Finlands Svenska Socialförbund rf

Krook Ulrika
Finlands Svenska Socialförbund rf